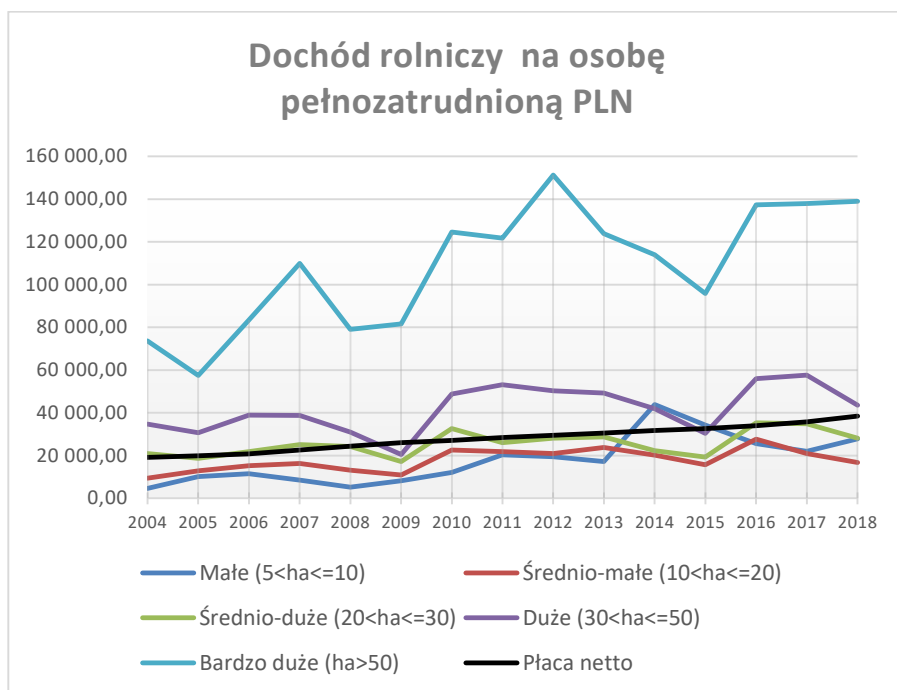

Dochody pomorskich rolników z działalności rolniczej w latach 2004-2018 na podstawie badań Rachunkowości PL FADN

Lubań, maj 2019 r.

FADN – Sieć Danych Rachunkowości Gospodarstw Rolnych jest obowiązkowym systemem badania dochodowości gospodarstw rolnych, nałożonym na każde państwo członkowskie Unii Europejskiej.

Dane uzyskane w wyniku prowadzonej rachunkowości stanowią przede wszystkim podstawę sporządzania przez Komisję Europejską raportów na temat sytuacji w rolnictwie oraz na poszczególnych rynkach rolnych, a także o dochodach rolników w UE. Raporty te są opracowywane i corocznie przedkładane Radzie i Parlamentowi Europejskiemu.

W polu obserwacji Polskiego FADN znajdują się gospodarstwa towarowe o wielkości ekonomicznej min. 4000 standardowej produkcji (SO). Wybrane gospodarstwa – ok. 12 tys. w skali kraju – stanowią próbę reprezentatywną dla gospodarstw w Polsce. Wybór gospodarstw do prowadzenia rachunkowości dokonany został wg klucza uwzględniającego wielkość gospodarstwa w SO i typu rolniczego. W woj. pomorskim badania są prowadzone na próbie 602 gospodarstw rolnych.

Badania rachunkowości rolnej gospodarstw w ramach systemu PL FADN umożliwiają wgląd w sytuację produkcyjno-finansową towarowych gospodarstw rolnych. Szczególnie interesujących informacji dostarcza analiza danych gospodarstw gromadzących dane rachunkowe nieprzerwanie przez dłuższy okres czasu.

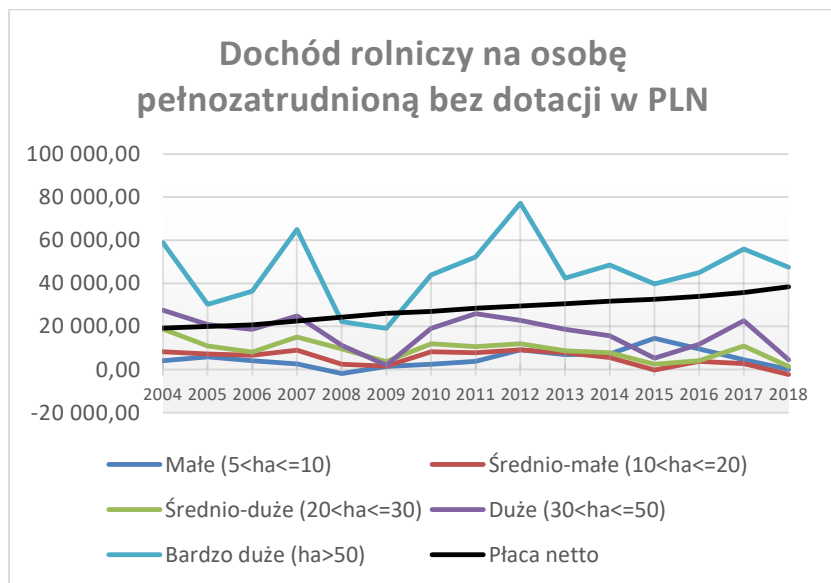
Przedstawiona analiza przeprowadzona jest w oparciu o dane rachunkowe gospodarstw rolnych, prowadzących rachunkowość w woj. pomorskim w latach 2004-2018.

Analizę przeprowadzono w następujących grupach obszarowych gospodarstw:

Klasyfikacja gospodarstw	Średnia powierzchnia użytków rolnych na gospodarstwo w analizowanej grupie – w ha
Małe ($5 < ha \leq 10$)	7,80
Średnio-małe ($10 < ha \leq 20$)	15,51
Średnio-duże ($20 < ha \leq 30$)	24,60
Duże ($30 < ha \leq 50$)	38,71
Bardzo duże ($ha > 50$)	103,97

Dochód rolniczy natomiast, odznaczał się we wszystkich grupach obszarowych znaczną zmiennością, z bardzo wyraźnymi spadkami w latach 2008-2009 oraz w roku 2015. Z wyraźnymi wzrostami dochodu rolniczego mieliśmy do czynienia w latach 2006-2007, oraz w zależności od grupy obszarowej w latach 2010-2012. Odczuwalny wzrost dochodu rolniczego miał miejsce także w 2016 roku.

W okresie analizowanego 15-lecia, jedynie gospodarstwa z grupy obszarowej „Bardzo duże (ha>50)” w każdym z lat osiągały dochód na pełnozatrudnionego przekraczający kilkukrotnie (3-4 razy) przeciętną płacę netto osób pracujących na umowę o pracę. Gospodarstwa z grupy „Duże (30<ha<=50)” w latach dekonjunktury w rolnictwie (2009 i 2015) miały dochód na osobę niższy, a w pozostałych latach wyższy od przeciętnej płacy. Dochód w pozostałych grupach obszarowych był większości lat badanego okresu poniżej przeciętnej płacy netto w działach pozarolniczych.

Bez uwzględniania dotacji jedynie grupa gospodarstw dużych o powyżej 50 ha użytków rolnych (UR) mogłaby liczyć na dochody z działalności rolniczej na poziomie przekraczającym przeciętną płacę. Mimo iż średnia

powierzchnia UR przypadająca na 1 gospodarstwo jest w woj. pomorskim jedną z najwyższych w kraju (4. miejsce), to w strukturze gospodarstw ponad 72% stanowią gospodarstwa do 15 ha, a więc o niskim potencjale dochodotwórczym. Jedynie 5,6% w strukturze gospodarstw rolnych, stanowią gospodarstwa powyżej 50 ha UR a więc takie, które bez uwzględniania dotacji do działalności operacyjnych, miałyby szansę na dochody w granicach i powyżej przeciętnej płacy netto w działach pozarolniczych.

Wnioski

1. Działalność rolnicza w bardzo dużym stopniu podlega zmianom koniunkturalnym wpływającym na kształtowanie się dochodów osób prowadzących gospodarstwa rolne.

2. Dochód rolniczy na osobę pełnozatrudnioną w wysokości wyższej od przeciętnej płacy osób zatrudnionych na umowę o pracę, przy typowej produkcji rolniczej, zapewniają jedynie gospodarstwa duże, o powierzchni użytków rolnych na poziomie przekraczającym 50 ha.

3. Systematycznie wzrasta udział dotacji do działalności operacyjnej w kształtowaniu się dochodu osób prowadzących gospodarstwa rolne. W niektórych latach dekoniunktury sięga on w gospodarstwach do 50 ha użytków rolnych, poziomu 90-100%, czyli praktycznie całość dochodu osiąganego przez rolników zależy od czynników pozarynkowych.

4. Udział dotacji w dochodzie rolniczym gospodarstw w grupie bardzo duże, w której średnia powierzchnia użytków rolnych przekracza 100 ha, oscyluje w zależności od koniunktury rolnej w danym roku, między 50 a 70%. Jedynie gospodarstwa z tej grupy obszarowej mogłyby bez uwzględniania dotacji, w okresie ostatnich 15 lat, wypracowywać dochód rolniczy na poziomie i powyżej przeciętnej płacy netto osób zatrudnionych na umowę o pracę w działach pozarolniczych.

Opracowanie: Daniel Roszak

Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym

Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Lubaniu

Lubań, ul. Tadeusza Maderskiego 3, 83-422 Nowy Barkoczyn